

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 31. julija 1872.

Obseg: Zakaj naše suhe češplje niso dobre in kako jih sušiti. — Vinorejsko društvo v Dornberku na Goriškem. — Kozave ovce v Istri in na Kranjskem. — Nekoliko vprašanj do kranjskih gosp. agentov Greshamovih. — Poročilo o XXV. skupščini Matičinega odbora 9. julija 1872. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Zakaj naše suhe češplje navadno niso dobre in kako jih sušiti. *)

Predgovor.

Ako pomislimo, da se užitek mnogovrstnega presnega (frišnega) sadja ne le pri revnih, marveč tudi pri bogatih ljudeh dandanes zelo obraja, pa da nam presno sadje tudi drugače mnogo dobička donaja, z gotovostjo lahko rečemo, da se je že v davni dobi sadjerejca misel polastila, kako bi se dalo sadje, velik dar božji, na umeten način tako obrniti, da bi njegov prijeten, zdrav in redilen užitek ne bil omejen le na tisti čas v letu, v katerem sadje navadno dozori, ampak da bi se nam dal tudi za daljši čas in za več let ohraniti.

Res je, da se nekatere vrste sadja, kakor na priliko zimska jabelka in hruške, dalj časa lahko v presnem (surovem) stanu ohranijo, toda na to ohranitev tukaj ne mislimo, kajti je naravna in enostranska ter velja le za bolj kratko dobo in le za nekatera sadna plemena, ne pa za vsa. Vrhi tega je izvzeto dandanes skoraj najvažnejše, to je, koščičasto sadje, v katero vrsto spadajo posebno češplje.

Kakor pa pri vseh drugih rečeh, tako je imelo tudi v tej zadevi človeško premišljevanje še dosti dobrega vspeha.

Sadjerejec videvši, da mu ni mogoče vsega sadja obilne letine v surovem stanu v svoj lastni prid obrniti, poskušal je s pomočjo solnčne gorkote vodo iz sadja pregnati, misle si, da se dá voda še vedno nadomestiti, ako le vse drugo v sadji ostane. S solničnimi žarki vršila se je tedaj brez dvojbe prva poskušnja sadje sušiti in tako za daljno ohranitev pripravno storiti, kar je za one čase, ko še ni toliko neketovalnega ljudstva bilo, kakor dandanes, popolnoma zadostovalo. Toda s časom, ko je iz kmetijskega stanu mnogo drugih stanov nastalo, to ni bilo več zadosti, kajti skrbeti je bilo treba, da se je kupčiji z večimi, pa tudi po hitrejši poti dosegljivimi izdelki vstrezalo; a to je dalo povod, da se je pričela solnčna gorkota z umetno nadomestovati.

Koj v začetku morala je to nalogo to se vé krušna peč izvrševati, pozneje pa so se v ta namen posebne sušilnice ali pajštve osnovali. Sušilnice so prvotno in prav za prav naravno solnčno sušenje skoraj popol-

noma izpodrinile, ker se menda nikjer več ne nahaja, kakor k večemu po takih krajih, koder se malo sadja prideluje, ali se pa surovo sadje lahko speča, kakor, na priliko, okoli mest, trgov in družih večih naselišč.

Ako si prvotne sušilnice, ki so pri nas, žalibog, še zmirom v velikem številu zastopane, le nekoliko ogledamo, brž bomo spoznali, da njihova znajdba nikakor ni bistri izučeni glavi izkipela, marveč glavi priprostega kmeta. Prvotni sušilnici je pa tudi na njej posušeno sadje podobno, katero tako hudo po dimu diši, da bi se gotovo ne dalo spečati, če bi se le moglo družega boljšega po primerni ceni dobiti. — To pa velja, kakor se že samo ob sebi umeje, izključljivo le od češpelj, kajti drugo suho sadje se h kupčijskemu skoraj prištevati ne more, k večemu ipavske breskve in češnje.

Že poprej je bilo omenjeno, da se imamo le pomanjkanju boljšega ptujega sušja (to je, češpelj) zahvaliti, da so naše domače suhe češplje dosenhal še precejšno ceno imele in jo do dandanes tudi ohranile. Da se pa tuje češplje do novjšega časa niso mogle vvaževati, to nam je pač jasno, ako pomislimo, da je pomanjkovalo železnic in parobrodov, po katerih bi se bile mogle hitro in dober kup v naše kraje dopeljevati.

A že naprej je bilo videti, da kakor hitro bodo železnice in parniki svojo delavnost pričeli, mora se, kakor vsaka druga kupčija, tako tudi za našo deželo tolikanj važna kupčija s suhimi češpljami prestrojiti, kar se je tudi v resnici zgodilo. Prišel je namreč čas, o katerem je naš rajski nepozabljeni Matija Vrtovec pripovedoval in klical: „Ipavei! sadite žlahno zgodnje sadje, kajti prišel bo čas, ko se bo kaj lahko prodajalo za daljne daljne mize“. Ravno te besede bi se bile dale takrat tudi za bolj severne kraje obrniti, kar se tiče napredka v sušenju češpelj. Pa nepripravljene nas je našel duh časa, in to je krivo, da nam železnice na videz bolj škodujejo nego koristijo; kajti namesto da bi se po zapopadku napredovanja v kmetijstvu češplje z umnim sušenjem do čedalje više cene povzdignile, se žalibog še zmirom z nespametnim dimnim sušenjem kvarijo.

Vrtovčeve besede, ako se obrnejo za severne kraje v tem smislu, kakoršnega sem ravno razodel, so še veliko bolj pomenljive kakor za Ipavo; kajti ako-ravno se je v Ipavi za povzdigo sadjereje toliko kakor nič storilo, in ako se tudi vprihodnje nič ne stori, se nam vendar ni treba bati, da bi se kedaj pri nas ptuje zgodnje in žlahno sadje vvaževati pričelo, med tem ko v severnih krajih celó domačin po ptujih neokajenih češpljah rad seže.

Edino okajenje je krivo, da se, na primer, cent domačih češpelj v Trstu k večemu po 9 do 12 gold.

*) Iz „Návoda, kako naj se češplje suše in slivovec kuha“, spisal za „Naznanila družbe kmetijske kranjske“ in s podobami dveh za najboljše pripoznanih dr. Lukas-ovih sušilnic razjasnil Rih. Dolenc.

plačuje, med tem, ko se banaške, bolgarske, slavonske in hrvaške češplje, ki niso v dimu posušene in so nam sploh pod imenom „sremske češplje“ znane, po 15 do 22 gold. cent plačujejo.

Da smo v sušenju češpelj tako zaostali, se nam pa ne sme nikakor zameriti, ako se pomisli, da prosti naš kmetič, ki je brž ko ne iznajdel stare sušilnice, ni mogel sprevideti, da bo železnica, kakor na vse druge kupčijske pridelke, tako tudi na kupčijo suhih češpelj, toliko vpliva imela; a to še tem bolj, ker je bila med kmeti občna misel razširjena, da se železnice ne bodo nikdar obdržale. Ta zaostalost v sušenju češpelj se še celó našim boljim gospodarjem očitati ne more, kajti gotovo je malo takih, ki bi se bili v kaki kmetijski šoli izučili. Al zaostali nismo mi sami, enaka se godi tudi po drugih deželah, še celó v takih, ki zaradi posebnega napredka v kmetijstvu daleč po svetu slovê. Tù naj omenim le Virtemberško. Dasiravno ima ta dežela kmetijsko akademijo, ki je obče znana po svetu, vendar se je priporočevanje dobrih in primernih sušilnic še le leta 1857. pričelo, ki pa še dandanes niso povsod vpeljane. (Dal. prih.)

Kozave ovce v Istri in na Kranjskem.

Opomin gospodarjem.

Ni vsaka bolezen, bodi-si človeška bodi-si živinska, povsod domača. Tako se bere v živinozdravniških bukvah, ne ravno starih, da na Kranjskem kozé pri ovcah niso znane. In res je utegnulo tako biti, in še je morebiti resnica, da prvotno se ne začenjajo ovčje kozé na Kranjskem; al druga je to, če jih kranjske ovce nalezejo od družih. In tako je že bilo in je, kakor smo omenili v zadnjih „Novicah“, tudi ravno zdaj.

Kranjske ovce, ki so bile čez zimo na paši v Istri, so jih ondi od Istrijskih nalezle, in ko so jih pretekli mesec prignali domú v Šneperski gozd na pašo, so zatrosile ondi to bolezen, ktero bi težko vkrotili, če pastirji in gospodarji se potuhnejo in skrivajo to grozno kužno bolezen, ki jo zdrava ovca tudi 100 stopinj od kozave ovce lahko naleze, da potem kakor plamen seže čez celo čedo. Da je pa to resnica, da iz Istre nam je došla ta kuga, priča pismo c. kr. deželne vlade Tržaške od 20. dne t. m., ktero Kranjski c. kr. deželni vladi naznanja, da v Istri v vasi Brestu v občini Buzetski in v vasi Skalnici v občini Kastavski razsajajo koze in so dozdej v Brestu med 898 ovcami 66, v Skalnici pa med 461 kozavim našli 44.

Pazite tedaj, gospodarji! da ne pridete po nečimurnosti v veliko škodo, kajti le to more pomagati, da se zdrava živina loči od bolne — in to daleč daleč, da ne pride v nikakoršno dotiko niti z bolno živino, niti s takimi ljudmi, ki so pri bolni bili, pa tudi se volne kozavim ovac bojte kakor strupa!

Kdor pa ne uboga, sam naj si pripiše škodo, ki ga zadene, ako blaga zgubi veliko, vrh tega po postavi mora poleg 60 gld. globe še povrniti vso škodo, ki je po njegovih ovcah druge gospodarje zadela!

Vinorejsko društvo v Dornberku na Goriškem.

Ker je našim bralcem znan pregovor, da „izgledi mikajo“, naj jim po „Gosp. Listu“ povemo o prvem shodu tega še le ustanovljenega društva.

„Vsacemu je znan — tako piše — prijazni in lepi Dornberg s svojimi krasnimi vinogradi. Da! ljuba narava podelila je Dornberčanom srečno lego s krasnim obnebjem. Ni čuda tedaj, da že zdaj imajo dovolj dobre vinske kaplice, ktero bi pa lahko še za veliko zboljšati

mogli v dobroti in množini. Z veseljem moremo naznaniti, da so se tudi prav vrli možaki v Dornbergu združili in napravili „vinorejsko društvo“ po enakih pravilih, kakoršna so bila po „Gosp. Listu“ nasvetovana (in tudi v „Novicah“ natisnjena). Dne 7. t. m. imelo je mlado društvo prvo občno sejo. Obravnave vodil je za to društvo jako vneti g. Krševani, ki je nazoče (ude in neude) prav prijazno pozdravil. Potem je prof. kmetijstva g. Povše govoril o vinoreji in določno dokazal, kaj da je namen in naloga društvu, ki je le društvo poskuševalno in ne bo ravnalo brez prepričanja itd., tedaj da lahko vsakdo vstopi brez zaveze, da bi moral vedno ostati v društvu. Tudi o potrebi zedinjenja v taka društva je govoril. Videlo se je, da je ljudstvo, kojega je bilo prav dovolj zbranega, se dalo prepričati o važni in velekoristni stvari. Ker je bilo dovolj vpisanih družbenikov nazočih, sklenilo se je izvoliti predsednika in odbor. Izvoljeni so bili enoglasno: predsednik: čast. gosp. župnik Kramar; odborniki pa: gg. Fr. Krševani, posestnik, Kolavčič, kaplan, Sinigoj Andrej, Sinigoj Josip, Mravlje Josip, vsi posestniki v Dornbergu. — Sklenilo se je, da se koj v jeseni začne delati z umnim napravljanjem vina, in da se zato prosi kmetijsko ministerstvo, naj blagovoljno že to leto podpira mlado društvo. Zbrani družbeniki bili so prav navdušeni in so nazdrave prof. Povšeta prav srčno odzdravljali“.

„Tako smemo zopet radostno reči, da gospodarstvo v naši lepi deželi vrlo napreduje, kajti zedinjenje je pravo sredstvo kmetijskemu napredku. Vrlemu odboru in njegovemu načelniku pa kličemo: Krepko in hitro na lepo delo!“

Národno - gospodarske stvari.

Nekoliko vprašanj do kranjskih gosp. agentov Greshamovih.

„Novice“ so leta 1867. priporočale zavarovalnico Greshamovo, ko je svoje delovanje začela tudi na Slovenskem. Na to priporočilo je začel tadanji inšpektor pridno se po deželi naši okoli voziti in ljudi nagovarjati, da bi se na življenje zavarovali pri Greshamu, obetaje jim zlate gore, to je, silno mikavne dobičke. Pretekla so 3 leta in čas je prišel, da bodo obljubljeni dobički se delili družbenikom. Meseca novembra 1871. leta so jim prišla naznanila v roke, al popred tako obilno obetani dobički postali so skor piškave ničle! Če bi treba bilo, dokažemo to z živimi izgledi, kakor tudi to, koliko je Gresham ljudem povrnil, ki so mu svojo polico nazaj prodali, in vendar ima ta zavarovalnica v svojih na pergamentu natisnjenih policah take postave natisnjene, ki jej na tanko določujejo dolžnost, ktero mora dopolniti, ako police od družbenikov nazaj kupuje. V policah, ki so dane zavarovancem na življenje, se v 2. člena 4. odstavku beró naslednje besede: „tarife za prodaj in za zaméno polic morajo že naprej določene in vladi predložene biti; tudi je zavarovancem, ki svojo polico prodati ali pa zamenjati hočejo, dovoljen pregled omenjene tarife“. Tudi jaz sem ponudil svojo polico Greshamu v prodaj, in naglo mi je došel odgovor, da za vplačanih 285 gold. 50 kr. in pa za 4 gold. 75 kr. dobička, tedaj za 290 gold. 25 kr. mi družba plača samo 199 gold., — tedaj družbi dobička ostane 90 gold. S tem odgovorom nisem bil zadovoljen; prosil sem tedaj družbo, naj mi pošlje tarife od c. k. vlade potrjene na pregled. Na to mi vodstvo Greshamovo odgovorí po svojem reprezen-

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 7. avgusta 1872.

O b s e g: Kako ljubljanski mah (morast) koristno obdelovati. — Zakaj naše suhe češplje niso dobre in kako jih sušiti. (Dal.) — Na hvalo Gülichovega načina, krompir saditi. — Še nekaj k lovu škodljivih metuljev belinov. — Poročilo o XXV. skupščini Matičinega odbora 9. julija 1872. — Na Snežnik. — Jugoslavenstvo slovo. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novi čar.

Gospodarske stvari.

Kako ljubljanski mah (morast) koristno obdelovati.

Ves Ljubljanski mah se je narastel iz vodnih zelišč, nekoliko tudi iz lesovja, namreč brezja, borovja, jelševja, vrbja, robidovja, trštika itd.

Vse te rastline je zimni sneg vsako leto na tla pritisnil tako, da se v šoti letni dorastki ravno tako kakor pri drevesih spoznajo.

Kakih 10 palcev pod vrhom začne šota po naravni razkrojin delati šotno smolo (Torfpech) in to stori, da je nižja šota za kurjavo dobra. Tudi enkrat posušena se lahko ne namoči.

Tukaj pa nastopi vprašanje: kako globoko kaže šoto žgati ali rezati, a vendar ugodnosti za kmetijsko obdelovanje ne preseči? To je za prihodnost velike velike važnosti.

Po dosedaj znižani vodi se večidel po vsem mahu brez škode za prihodnost sme požgati ali še boljše izrezati šota, dokler ne postaja blatasta, ki je za kmetijsko porabo ugodna. Na taki blatisti šoti, ako je navadno najmanj dva čevlja nad vodó, s pomočjo gnoja mešanega s cestnim blatom ali zemljo zlasti laporasto, vrodi vsake vrste žito, vsaka rastlina in trava; tudi lesovje, kakor: breza, borovec, smreka, macesen, jagnjed, višnja, smrdelika, trepetlika itd. Med drevjem raste čvrsto rsje in rožmarin, ki se dá vsako tretje leto za nastile dobro porabiti.

Kar se obdeluje za njive, treba je po 3—4 letih v ledino obsejano z deteljo in travami, zlasti mačjim repom pustiti in po 3- do 4letnem vžitku trave sopet le preorati in za njivo rabiti, dokler plevel ne presili.

Pleveli hudo silni pa so: dreslo, zebert, uši, pirnica, slak, osad, soldo, pasje zelišče, sčurek, mleček, stoklasa, ljulika.

Tako obdelovanje imenujejo Nemci „Egartwirthschaft“, mi je imenujemo ledinstvo.

To so zvedbe po 42letnih skušnjah, ktere objavim se željo, da drugi maharji dospejo kmalu do ugodnega obdelovanja mahovja.

Da je še vedno mnogo posestnikov mahovja, ktere se požiganja držé brez ozira na to, da se suha šota lahko prodá in več vrže kot vsi pridelki na požganem, je dosti žalostno in tudi zasluži, da se enkrat za vselej prepové.

Po Gülihovem navodu vsajeni krompir je letos, kakor prejšnji dve leti, dobro vrodil, zdrav ostal, in še na mahu okusen in sipčen sad dal. Dr. Orel.

Zakaj naše suhe češplje navadno niso dobre in kako jih sušiti.

(Dalje.)

Našo zaostalost pa tudi to opravičuje, da so nove sušilnice nekako preumetno osnovane, to je, tako, da jih še celó omikan človek brez natančnega razjasnila zapopasti ne more. Toliko manj se sme zahtevati, da bi prosti kmetič staro svojo sušilnico sam od sebe tako prestrojil, da bi sedanjim zahtevam na vse strani zadostevati mogla, akoravno se je v tem obziru že marsikaj hvalevrednega poskušalo in storilo. Tako, na priliko, sem imel jaz sam prav lepo priložnost blizu Idrije na tako imenovanem „Oblakovem vrhu“ videti močno zboljšane sušilnice, ki pa vendar niso še tako narejene, da se prav nič ne bi kadile.

Vredno je, da omenim tukaj še posebno Bosniške sušilnice, ki so si že mnogo posnemovalcev in prijateljev pridobile.

Bosniške sušilnice so sicer prav dobre, samo to napako imajo, da potrebujejo preveč kurjave, poleg tega pa vendar prav počasi suše, kar se Lukas-ovim sušilnicam nikakor očitati ne more; te jaz priporočam, ker so gotovo največje hvale vredne.

Sušilnice te so znajdba prvega in najspretnjega pomologa današnje dôbe, čegar imé po vsi Evropi slovi. Dr. Edvard Lukas je ta mož, ki je zdaj vodja sadjerejnega učilišča v Reitlingu na Virtemberškem. Dobrota Lukas-ovih sušilnic je pripoznana in potrjena dandanes že od vseh sadjerejcev, kteri je poznajo in rabijo. Jaz sam sem se o njihovi koristi dovolj prepričal in reči moram, da je smem občno priporočiti, kajti s temi sušilnicami je po mojih mislih najdeno sredstvo, s katerim bi se dalo dosti lepega denarja v naši deželi ohraniti in tako našemu revnemu kmetu na bolji stan pripomoči. Res je, da na prvi pogled nova sušilnica precej veliko stroškov stane, ako pa njeno dobroto primerjamo z dobroto naših starih sušilnic, brž se nam pokaže, da se nam nova sušilnica mnogo poprej izplača nego stara, to iz različnih razlogov.

Dobro vem, da se s pomanjkljivimi vrsticami ne dá mnogo doseči, in to še posebno med prostimi kmeti ne, ker ravno ti so za nove reči še vedno trmasti in svojeglavi, naj si bo korist še tako očividna. Od druge strani se pa tudi ne more tajiti, da je premnogokrat tudi pomanjkanje denarja krivo, da toliko dobrih in koristnih naprav v našo lastno škodo izostaja; zaradi tega se pa tudi bojim, da bodo ravno denarstvene zadeve napravo večih samovlastnih sušilnic pri nas ovirale. Al tudi temu se dá lahko pomagati. Predstojniki kmetijskih podružnic in drugi bolj omikani gospodarji, po-

sebeno pa naša častita duhovščina naj bi to častno nalogo prevzela, proste kmetovalce o priložnosti o tej zadevi primerno podučevala ter je za napravo večih srenjskih sušilnic v nemala in spodbujevala. — Če bi se pa kdo utegnil nad tem spotikovati in bi znabiti mislil, da ni mogoče v srenjskih sušilnicah tako hitro sušiti, da bi češplje, ki pridejo na zadnje na vrsto, nobene škode ne trpele, temu lahko v tolažbo povem, da se na kako škodo še misliti ne more, kajti če bi se takim češpljam kaka škoda godila, gotovo se ne bi srenjske sušilnice na Nemškem v tako obilnem številu vpeljevale, da je dandanes že skoraj vsaka soseska ima. —

To je predgovor, s katerim je g. Rihard Dolenec pričel poduk o sušenju češpelj, ki ga je razjasnil s podobama dveh Lukas-ovih sušilnic, dodavši tudi nauk, kako se dober slivovec kuha. Vse to se nahaja v „Naznanilih družbe kmetijske kranjske“ udom družbinim namenjenih. Če pa kdo drug naših gospodarjev želi podobo teh sušilnic, naj se obrne do družbe kmetijske.

V najnovejši dobi se je pa nekaj še v našo deželo vrnilo, kar je sušenju in sploh višemu vkoristenju naših češpelj gotovo na veliko škodo. Zapazil sem — piše g. Dolenec — že l. 1868., da zahajajo Dunajčani, kakor tudi Lahi in Brici (iz Brd pri Gorici), v naše kraje surove češplje kupovat. Dunajčani napravljajo nekakošen slivovec iz njih, Lahi in Brici je pa lupijo, koščic oprostijo in potem posušé. Na ta način posušene češplje naposled nekoliko z žveplom zakadé, in glej! — vse je storjeno, česar je bilo treba, da se potem cent po 40 do 45 gld. prodá; od nas je pa kupujejo k večjemu le po 2 gold.! Naši kmetje pa tudi drugi boljši gospodarji se pa mnogokrat prav radi v take kupčije spuščajo; kajti znano nam je vsem, da ga ni skoraj dneva v pratiki zaznamovanega, ko ne bi bil eden ali drug bodi-si že v manjih ali večih denarnih stiskah. Toda tega nobeden ne pomisli, da si vse to v svojo lastno in veliko škodo dela; kajti ako se Dunajčanom splača, da si češplje za slivovec od nas na Dunaj vozijo, kako neki bi se pri nas domá ne splačalo češplje v slivovec pokuhati? To se vé, da je treba za pridobitev dobrega slivovca tudi pravega ravnanja pri vrenji in kuhanji češpelj, a ravno v tej zadevi se pri nas še malo zvedenih kmetov nahaja. Zatega del se mi zdi primerno in koristno, da sušenju češpelj tudi kratek navod dodam, kako naj bi se vprihodnje iz češpelj kuhal dober slivovec.

Na hvalo Gülichovega načina, krompir saditi.

Te dni me je prosila pridna gospodinja, žena Jan. Jelačičeva v Ljubljani, naj grem pogledat krompir, ki ga je pridelal njen mož, posestnik nekega zemljišča za streljščem, in ga sadil po poduku, ktere ga je bral v letošnji „Pratiki“. Rad sem jej spolnil to željo, ker sem ženici na obrazu bral veselje, ki ga je s svojim možem imela nad tem, da sta ubogala svét „Pratike“, zdaj tako bogato izplačan.

Res lep krompir sem našel in prav veliko krompirjev med družimi po pest debelih. Sadila sta namreč 24 celih (ne zrezanih), drobno jabelko debelih krompirjev, in na 3 sežnjih pridelala sta 60 funtov prav lepega krompirja.

Čeravno je po obilih skušnjah do dobrega potrjeno, da krompir po Gülichovem nauku saditi daje najlepše pridelke, me je ta Jelačičeva skušnja vendar še posebno zato veselila, ker priča, da dobri nauki po „Pratiki“ sejani ne padajo na pusta tla, ampak na rodovitno zemljo, in marsikak časniki, ki se baha z velicim popirjem, našemu ljudstvu ni še kosa boljšega

kruha prinesel kakor ga mu je v mnozih ozirih dala drobna „Pratika“.

Še nekaj k lovu škodljivih metuljev belinov.

Ker sem bral v „Novicah“ in „Učit. Tovaršu“, da se je letos več učiteljev s pomočjo svojih učencev pokončavanja silno škodljivih belih metuljev poprijelo, zato naj naznanim „Novicam“, da tudi jaz sem si v dolžnost štel, s pomočjo šolske mladine isto storiti. Razodel sem učencem v šoli, kako veliko škodo sadunosno drevje, ktere ga je pri nas posebno veliko, po zalegi belih metuljev trpi, in kako koristno, nam vsem v prid in dobiček bi bilo škodljivce popolnoma pokončati. Da bi se pa otroci tega dela bolj z veseljem poprijeli, sem tudi obljubil nekoliko plačila tistim, ki bodo zunaj šolskega časa metulje pridno lovili in pokončavali. Vspeh je bil prav dober. Kmalu so mi nanosili v klobukih in drugih posodah toliko pomorjenih metuljev, da mi je bilo skoraj žal, da sem jim bil plačilo obljubil, al mož beseda sem vendar le ostal, ker obljubiti, a obljube ne držati, bi posebno pri otrocih ne storilo dobro. *) Prav natančnega števila pokončanih metuljev ne morem povedati, ker lovili in pobijali so jih tudi otroci, ki še ne hodijo v šolo in tudi tisti, ki so že vsakdanjo šolo zapustili. Naštelo in zapisalo se je 23.900 metuljev, ki so jih le tisti učenci pokončali, ki še vsakdanjo šolo obiskujejo.

Zalilog.

M. Kalan.

Znanstvene stvari.

Poročilo

o XXV. skupščini Matičinega odbora

9. julija 1872.

(Dalje.)

Po prebranem poročilu naznani tajnik dopise vnanjih odbornikov v tej zadevi. — Odsekovemu nasvetu pritrjujejo: gg. Grabrijan, Cigale, Črne, Winkler; proti njemu pišejo: gg. Svetec, Einspieler in Erjavec, češ, naj se na razsodbo izroči občnemu zboru, g. dr. Krek pa sploh proti osnovi tiskarnice Matične, in če ta misel ne bi obveljala, naj se sklep prepusti občnemu zboru, njegov dopis pa priloži zapisniku.

Prične se potem razprava.

Prvi si v splošni razpravi izprosi besede g. dr. Bleiweis, ter pravi zato, ker „Slov. Nar.“ je v 75. listu prav v tej zadevi, ktera je zdaj na dnevnem redu, ga krivičil perfidije „zakotnega zasedanja“, ki žali njegovo čast, ktere nikomur skruniti ne dá; — ker so vsi v ono „Narodovo“ „zakotno zasedanje“ povabljeni g. odborniki zdaj pričujoči, naj sami povedó, kako so bili povabljeni, zakaj in kam, da se razvidi hudobna namera onega spiska. Gosp. dr. Bleiweis potem v obširnem govoru našteva razloge, zakaj da se je on, ki je v poslednjem občnem zboru stavil predloge, da tiskarnica ne zgine iz obravnav Matičnih, upravičenega čutil pred odborovo sejo pozvedeti mnenje nekterih odbornikov, da se za odsekov predlog morebiti dobodo še druge podslombe. Njegovo stališče — je rekel — ni pristransko; on ni akcijonar nobene tiskarnice, tedaj popolnoma neodvisen; njega vodile korist Matice; zato je tudi veliko nevoljo obudilo v njem to, da si je upal dopisnik „Slov. Nar.“ po svetu nesti laž, da se je za tako imenovano narodno tiskarnico popred začelo delati kakor za Matično. Da se ta laž odkrije

*) Skusili bomo nekoliko povračila Vam nakloniti od sl. družbe kmetijske. Vred.